

Befolkningens utbildning

2001

UF0506

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Befolkningens utbildning

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson: Peter Öberg

Telefon: 019-17 67 85

Telefax: 019-17 70 82

e-post: peter.oberg@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB, AM/UA

Kontaktperson: Peter Öberg

Telefon: 019-17 67 85

Telefax: 019-17 70 82

e-post: peter.oberg@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik.

Enligt regeringsbeslutet från 1985-10-10 (Ärendemening 2835-84) skall och får registret endast användas för statistikändamål. Uppgifter om enskilda personer från Utbildningsregistret lämnas alltså inte ut.

A.8 Gallringsföreskrifter

SCB:s diarienummer för anmälan till DI: 1 Ad 60/84

DI:s diarienummer för beviljat tillstånd: 1637-84

A.9 EU-reglering

A.10 Syfte och historik

Statistiken över befolkningens utbildning bygger på individregistret Befolkningens utbildning - i dagligt tal kallat Utbildningsregistret (UREG). Registret är ett s.k. statsmaktsregister och dess första version avsåg förhållandena per 1985-12-31. Därefter genomförs årliga uppdateringar. Till statistiken över befolkningens utbildning är också knutet vård och utveckling av Svensk utbildningsnomenklatur SUN (fr.o.m. version 2001-01-01 av UREG används den nya versionen av SUN – SUN 2000 – se nedan om viktiga förändringar).

A.11 Statistikanvändning

Användare av statistiken är bl. a. Utbildningsdepartementet, Skolverket, Högskoleverket, SCB:s prognosinstitut, NUTEK, CSN, arbetsmarknadens organisationer, länsstyrelser och kommuner.

Statistiken över befolkningens utbildning används som underlag för utbildningsplanering både på nationell och regional nivå - statistik över befolkningens utbildning i olika regioner behövs bl. a. för en effektiv fördelning av samhällets utbildningsresurser. Statistiken används också för internationella jämförelser och vid internationell rapportering. Årlig sambearbetning med SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) ger information om utbildningssituationen inom olika delar av arbetsmarknaden. Statistiken över befolkningens utbildning har dessutom ett stort allmäninformativt värde.

A.12 Uppläggning och genomförande

Utnyttjande av register (statistikregister och administrativa register) inom och utom SCB innehållande uppgifter om genomgångna utbildningar. Exempel på sådana register är Skolverkets elevregister, Universitets- och högskoleregistret och AMS arbetssökanderegister.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

I nuläget utreds möjligheten att inhämta uppgift om folkhögskoleutbildning och militär utbildning (hittills saknas i stor utsträckning uppgifter om sådana utbildningar). Personalutbildning ingår inte i Utbildningsregistret.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Statistiken över Befolkningens utbildning är en totalräknad statistik som beskriver utbildningsnivån i riket. Eftersom statistiken är totalräknad kan den redovisas på detaljerad regional nivå. Statistiken bygger på registret Befolkningens utbildning (Utbildningsregistret) som har förts sedan 1985 och därefter uppdateras årligen. Dessförinnan togs detaljerad utbildningsstatistik fram över utbildningsnivå i samband med folk- och bostadsräkningarna 1930 respektive 1970.

Uppgifter om befolkningens utbildningsnivå finns inlagda i Sveriges Statistiska Databaser, som är tillgängliga via Internet (<http://www.scb.se>).

Regionala tabeller på läns-, kommuns-, och kommundelsnivå kan beställas i särskild ordning (http://www.scb.se/regioner/reg_tjanst/paket/pdf/regpak.pdf.)

Specialbearbetningar av olika slag genomförs dessutom på uppdrag av olika användare.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Utbildningsregistret redovisar högsta utbildning för Sveriges befolkning per 1 januari varje år. I SM-redovisningen görs indelningar efter ålder, kön, län, kommun, utbildningsgrupper mm. Eftersom statistiken är totalräknad kan redovisning ske för små redovisningsgrupper, t.ex. för kommuner eller kommundelar.

1.1.1 Objekt och population

Populationen utgörs av i Sverige folkbokförda personer i åldrarna 16–74 år per 1 januari 2001 enligt RTB (Registret över totalbefolkningen). Objekt är således individer i Sveriges befolkning.

1.1.2 Variabler

Variabler som hämtas från RTB är bl. a:

- Kön
- Ålder
- Boendelän / kommun / församling / fastighetsnummer
- Födelseort (län för i Sverige födda, land för utrikes födda)

Uppgifter om utbildning har hämtats från följande register:

- FoB 70
- FoB 90
- Avgångna från grundskolan
- Sökande till gymnasieskolan
- Gymnasieskolans avgångnaregister
- Gymnasieskolans specialkurser
- Högskoleregistret - examinerade från grundutbildning
- Högskoleregistret - avklarad kurs om 20 poäng (t.o.m. version 2000-01-01)
- Högskoleregistret - summerade poäng fr.o.m.1993 (fr.o.m. version 2001-01-01)
- Högskoleregistret - behörighetsgivande utbildning
- Högskoleregistret - examinerade från forskarutbildning
- Högskoleregistret - grundexamina för forskarstuderande
- Högskoleregistret - sökande till högskolan (fr.o.m. version 2001-01-01)
- Högskoleverket - utländska ekvivalerade utbildningar (fr.o.m. version 2001-01-01)
- Lärarregistret
- KOMVUX-registret
- KOMVUX-databas – komvuxpoäng fr.o.m. 1988 (fr.o.m. version 2001-01-01)
- Sökande till KOMVUX
- EXTAS (examinerade från vissa utbildningar som ej ingår i annan statistik)
- Grundvux, SFI (Svenska för invandrare)
- Privatanställda (löneregister)
- Landstingsanställda (löneregister)
- Primärkommunalt anställda (löneregister)
- Statsanställda (löneregister)
- Socialstyrelsen – hälso- och sjukvårdspers 2000 (fr.o.m. version 2001-01-01)
- Medicinalpersonalregistret
- AMS-utbildningar (fr.o.m. version 2000-01-01)

- Enkät, utrikes födda (årligen fr.o.m. version 2000-01-01)
- ULF-undersökningar (fr.o.m. version 94-01-01)
- AKU-undersökningar (fr.o.m. version 94-01-01)
- Egen uppgift (från enskilda personer)
- CSN
- AMS Händel-data

De variabler som hämtas från dessa källregister är

- Utbildning (SUN 2000-kod)
- Utbildningsår (om möjligt)
- Utbildningsort (om möjligt)

Härledda variabler:

- Högsta utbildning. För varje person bestäms en högsta utbildning utifrån SUN 2000-koden.

1.1.3 Statistiska mått

Utbildningsförhållanden beskrivs med antal individer i respektive redovisningsgrupp och andelen individer i procent av det totala antalet i redovisningsgruppen.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Resultatet redovisas efter olika gruppindelningar och kombinationer av dessa. Viktiga redovisningsgrupper bildas med följande variabler:

- Kön
- Ålder
- Utbildningsgrupp
- Utbildningsnivå
- Region

1.1.5 Referenstider

Fr.o.m. version 1993-01-01 har referenstidpunkten ändrats. Därefter följande versioner avser avklarade utbildningar under vårterminen före aktuellt årsskifte och har RTB-aktualitet avseende årsskiftet.

I tidigare versioner har utbildningarnas aktualitet varit densamma som RTB:s, d.v.s. aktuellt årsskifte. Att invänta de endast c:a 10 000 personer, företrädesvis inom högskolan, som examinerades på höstterminen, försenade dock registret med c:a ett år.

1.2 Fullständighet

Främst saknas uppgift om utrikes föddas skolgång utanför Sverige. Även uppgift om militär utbildning och flertalet folkhögskoleutbildningar efter 1990 saknas.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Variabelvärdena i statistiken över befolkningens utbildning baseras på en mängd olika statistikällor och den totala kvaliteten är en funktion av dessa statistikällors kvalitet.

2.2 Osäkerhetskällor

Utbildningsregistret baseras på flera olika register. Begrepp som täckningsbrister, bortfall, mätfel o.s.v. blir komplicerade.

2.2.1 Urval

Utbildningsregistret är totalräknad statistik och är därmed inte behäftad med

urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

En viss övertäckning finns i RTB av utrikes födda personer. Övertäckningen består i att personer som flyttat från Sverige av olika skäl inte anmält detta till folkbokföringsmyndigheterna. Speciella studier om övertäckningen i RTB tyder på att den ligger mellan 3 och 10 procent.

2.2.3 Mätning

Eventuella mätfel är huvudsakligen relaterade till felklassificering av de härledda variablerna.

2.2.4 Svartsbortfall

I version 2002-01-01 saknar 1,7 procent av personerna i registret uppgift om utbildning.

Vissa utbildningar, t.ex. folkhögskoleutbildning efter 1990 och personalutbildningar har inte rapporterats till Utbildningsregistret.

Olika möjligheter att inhämta uppgifter om avklarade utländska utbildningar har utretts. Under 1999 genomfördes en invandrenkät i syfte att hämta in uppgifter om utbildning för i första hand dem som invandrat under åren 1995-1999.

Fr.o.m. 2000 genomförs årligen en enkät till utrikes födda personer, som saknar uppgift om utbildning i Utbildningsregistret.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna om utbildning från källregistren kodas enligt Svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2000). Därefter läggs alla utbildningar i utbildningsregistrets ackumulerade s.k. bruttofil. Med hjälp av ett prioriteringsprogram väljes därefter högsta utbildning för varje person.

Aktuell population och vissa personvariabler hämtas från RTB. Uppgifter om högsta utbildning hämtas från bruttofilen. Det är från denna person-fil med varje persons högsta utbildning de statistiska uppgifterna huvudsakligen hämtas.

2.2.6 Modellantaganden

Ej tillämpligt i denna statistikredovisning.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Statistiken redovisas utan numeriska säkerhetsmått. En kvalitetsstudie av utbildningsregistret version **1991-01-01** har genomförts. Som kontrollmaterial utnyttjades ett evalveringsregister (det s.k. "sanna registret"), baserat på ett AKU-urval och skapat i samband med FoB-90. Observera att alla uppgifter i detta sanna register inte nödvändigtvis är korrekta.

I evalveringsstudien har jämförelser mellan utbildningsregistret och det s.k. sanna registret gjorts och avvikelser har skattats medelst kvotestimation. Några resultat:

- Andelen personer med förgymnasial utbildning som högsta utbildning var överskattat, medan antalet i övriga nivåer är underskattat. Avvikelserna minskar med stigande utbildningsnivå.
- Den största antalsmässiga underskattningen hade gjorts för nivå 5 (eftergymnasial utbildning kortare än tre år). Många av dem som enligt evalveringen tillhör denna nivå har istället redovisats under gymnasial utbildning (nivå 3 eller 4). Fr.o.m. version 1993-01-01 har dock uppgiftsinsamlingen förbättrats när det gäller avklarade poäng inom högskolan, och detta innebär att underskattningen på nivå 5 minskat avsevärt.

- En stor del av felklassificeringarna utgjordes av fall där utbildning på gymnasial nivå saknades. Bl.a. berodde detta på att dessa utbildningar inte rapporterats till SCB, t.ex. företagsinterna utbildningar.
 - När det gäller utbildningsnivå var andelen rätt klassificerade 83 procent (motsvarande andel FoB-90 var 80 procent). När det gäller utbildningens inriktning var andelen rätt klassificerade 86 procent. (Motsvarande andel FoB-90 var 84 procent).
- Andelen uppgift saknad var låg (1,9 procent) jämfört med FoB-90 (5 procent) i åldersgruppen 16-64 år.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig

3.2 Framställningstid

Cirka 4 månader efter aktuellt årsskifte.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan (4-5 månader efter referenstidpunkten).

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

SCB strävar hela tiden efter att öka Utbildningsregistrets kvalitet, t.ex. genom att nya källor kan användas. Detta gör att stor försiktighet måste iakttas vid studier av tidsserier :

VIKTIGA FÖRÄNDRINGAR SEDAN 1985 (i kronologisk ordning):

- Utbildningsdata från FoB 90 har använts vid uppdatering av UREG fr.o.m. versionen 1991-01-01 och har förbättrat registrets kvalitet avsevärt. Vi vill uppmäna till försiktighet vid jämförelser mellan tidigare versioner av registret daterade från 1985-12-31 till 1990-12-31 och versioner daterade från 1991-01-01 och framåt, då de senare innehåller uppgifter om utbildning från FoB 90. (Versionerna 1990-12-31 och 1991-01-01 består av samma population, men den senare har uppdaterats med FoB 90-uppgifter). Flera större omkodningar gjordes av ex-vis psykologer (37800 > 36341) och receptarier (66300 > 65500, 66310 > 65500).
- Smärre förändring av befintliga SUN-koder har skett efter 1990. Se MIS Systematisk SUN 1996:1.
- Uppgifterna samlas sedan 1993 in läsårsvis, vilket innebär att en årsversion av UREG innehåller uppgifter om avklarade utbildningar t.o.m. vårterminen före aktuellt årsskifte.
Ex: Version 1999-01-01 innehåller avklarade reguljära utbildningar t.o.m. vårterminen 1998.
- Uppgifter om avklarade högskolepoäng, insamlade via LADOK, har sedan 93-

01-01 avvänts som källa i UREG. Täckningen i denna insamling har alltsedan 1993 blivit bättre och bättre, så effekterna av denna nya källa har successivt blivit större. (Ca hälften av den ökning som ägt rum för 'Kort eftergymnasial utbildning' under perioden 1993-98 kan förklaras av poängproduktion.)

- Våren 1995 genomfördes en enkät till drygt 100 000 personer födda utomlands vilka saknade uppgift i UREG. Versionerna fr.o.m. 95-01-01 har uppdaterats med dessa uppgifter, vilket höjt registrets kvalitet ytterligare.

- Vid uppdateringen 1996-01-01 lades avgångna/åk 9 från åren 1988-1995 in i Utbildningsregistrets bruttofil.

- F.o.m. uppdateringen 1996-01-01 lades källan SFI i Utbildningsregistrets bruttofil. Källan används pga. kvalitetsbrister endast om uppgift saknas, men är en av källorna för utrikes föddas utbildningsbakgrund.

- I version 98-01-01 ingår data från AMS, HÄNDEL åren 1994 och 1995 samt november 1993.

Uppgiften finns med endast om annan utbildningsuppgift för personen saknas. (Vid övergång till SQL-miljö tas den gamla variabeln 'senaste utbildning' bort från registret pga. dålig kvalitet.)

- I version 98-01-01 ingår data från SIV, STAMM-SYSTEMET åren 1995-1997.

Uppgiften finns med endast om annan utbildningsuppgift för personen saknas. Uppgifter om personer som fått uppehållstillstånd. Uppgifter om utbildning och utbildningslängd är ej obligatoriska i SIV:s STAMM-system. Detta medför att endast ett fåtal personer har uppgifter om sin utbildning.

- I version 98-01-01 ingår data från CSN, VUXENSTUDIESTÖD åren 1994-1997. Uppgiften finns med endast om annan utbildningsuppgift för personen saknas.

- Fr.o.m. version 98-01-01 finns utbildningsgrupper (SUNGrupper) inlagda.

- I version 99-01-01 ingår data från KY, Kvalificerad yrkesutbildning examinerade t.o.m. vt 1998.

- Hösten 1999 genomfördes en enkät till c:a 40 000 personer födda utomlands vilka saknade uppgift i UREG.

Från och med 1999 är SCB:s enkät till utrikes födda 'Utbildning utanför Sverige' årlig och infattar dem i ålder 20-59 år som under året blivit folkbokförda.

- Från AMS' register över AMS-utbildningar hämtas fr.o.m. 2000-01-01-versionen av UREG personnummer, utbildningskod och år då utbildningen avslutades. Senaste AMS-utbildning lades in för dem som tidigare hade lägre nivå i UREG. Alla erhöll SUN2000-nivå 31.

- Kvalitetshöjning i Utbildningsregistret 2001-01-01:**

Utbildningsregistret (UREG) har till version 2001-01-01, avseende året 2000, genomgått större kvalitetshöjande förändringar vilket leder till ett tidsseriebrott och gör att jämförelser med tidigare versioner av registret måste göras med stor försiktighet:

1) Svensk Utbildningsnomenklatur, SUN, har genom nya SUN 2000 anpassats till den internationella nomenklaturen ISCED 97 (International Standard Classification of Education). Till skillnad från gamla SUN består SUN 2000 av två delar; en nivåmodul och en inriktningsmodul, som kan användas separat. (På SCB:s webbplats finns en utförlig beskrivning av SUN 2000, samt en nyckel mellan gamla SUN och SUN 2000;
http://www.scb.se/utbildning/bef_utbild/SUN.asp)

2) Ett antal nya uppgiftskällor till UREG har tillkommit.

De nya källorna är:

- 'Summerade högskolepoäng fr.o.m. 1993 från Högskoleregistret'
- 'Summerade KOMVUX-poäng fr.o.m. 1988'
- 'Utländska utbildningar som ekvivalerats av Högskoleverket'
- 'Socialstyrelsens register över hälso- och sjukvårdspersonal'
- 'Sökande till högskolan från Universitets- och Högskoleregistret'
- 'Grundmaterial från försök med samlade betygsdokument läsåret 98/99'

Nivå-förändringar 2001-01-01

*Ovanstående innebär att **utbildningsnivån** i riket enligt Utbildningsregistret har ökat kraftigt i version 2001-01-01 (avseende året 2000).*

Ökningarna, som vilket delvis är en effekt av de ovan beskrivna förändringarna, ligger främst på nivåerna 'Treårig gymnasieutbildning' och 'Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre'.

Andelen av befolkningen med 'Treårig gymnasieutbildning' som högsta utbildning har ökat med 1,3 procentenheter. (Jfr föregående års ökning med 0,5%.)

Ökningen beror till stor del på att många personers samlade komvuxpoäng (1988-1999) bedömts ge motsvarande 3-årig gymnasieutbildning, utan att någon examen tagits ut.

Andelen med 'Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre' har ökat med 2,3 procentenheter. (Jfr föregående års ökning med 0,4%.)

Detta är till största delen en effekt av att personer med mer än 120 högskolepoäng efter 1993, men utan examen, förts till denna nivå. Även de andra nya källorna och också nomenklaturbytet ger effekter på denna nivå.

Inriktnings-förändringar 2001-01-01

*Nomenklaturbytet till SUN 2000 ger vissa effekter på uppgifterna om **utbildningsinriktning** i Utbildningsregistret version 2001-01-01 (avseende året 2000).*

Klassificeringen av utbildningsinriktningen enligt SUN 2000 innebär indelningen i inriktningar förändras något.

SUN 2000 består liksom gamla SUN av tio huvudinriktningar (varav en är 'Okänd utbildning'). Dock finns två viktiga skillnader:

Huvudinriktningen 5 i gamla SUN, 'Utbildning för transport och

kommunikation', har upphört som egen grupp. Transportutbildningar ligger nu huvudsakligen under 'Tjänster' (SUN 2000-inriktn 8).

Huvudinriktningen 4 i gamla SUN, 'Utbildning för industri och hantverk samt teknisk och naturvetenskaplig utbildning', har i SUN 2000 delats upp i två nya grupper: 'Naturvetenskap, matematik och data' respektive 'Teknik och tillverkning' (SUN 2000-inriktning 4 respektive 5).

Utöver ovanstående större förändringar har många enskilda utbildningar klassificerats under ny inriktning till följd av nomenklaturbytet.

Summering tidsseriebrottet 2001-01-01

För fördjupad analys av tidsseriebrottet med kvantitativa mått på förändringar hänvisas den intresserade läsaren till den metodstudie som genomförts ([Wass: Tidsseriebrott i Utbildningsregistret, SCB okt 2001](#)).

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Registret Befolkningens utbildning sambearbetas årligen med SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). Data finns tillgängliga bl.a. via SCB:s tabellpaket 'Regionala tabeller - Högskolestatistik' och 'AMPAK'.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten läggs årligen in i SCB:s statistiska databaser. Dessa är gratis tillgängliga via Internet (<http://www.scb.se>).

Fr.o.m 1997 publiceras också uppgifter om befolkningens utbildning i Statistiska meddelanden (SM). Sådana SM beräknas utkomma vartannat år. SM:et innehåller analyserande text, diagram och tabeller.

Fr.o.m. 2002 beräknas ett SM utkomma vartannat år med statistik om befolkningens utbildning sambearbetad med SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). Syftet är att ge information om utbildningssituationen inom olika delar av arbetsmarknaden.

Regional statistik om befolkningens utbildning finns tillgänglig via tabellpaketet 'Regionala tabeller - Högskolestatistik'.

5.2 Presentation

Statistik från Utbildningsregistret publiceras också i statistiska översiktspublikationer, t.ex. Statistisk årsbok, Utbildningsstatistisk årsbok, Nordisk statistisk årsbok och Fickskolan.

Ett flertal artiklar med uppgifter från Utbildningsregistret har publicerats i SCB:s tidning Välfärdsbulletinen.

Även informationsbladet Uppskattad utbildning (inklusive s.k. Temablad) används som kanal för spridning av data om befolkningens utbildning.

5.3 Dokumentation

Information om Utbildningsregistret finns på SCB:s webbplats på Internet

[http://\(www.scb.se\)](http://www.scb.se).

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på beställning bearbetningar på primärmaterial. Tidigare årgångar av registret finns arkiverade på Riksarkivet.

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar om registret Befolkningens utbildning lämnas av Peter Öberg och Peter Hedberg, programmet för Utbildnings- och arbetsmarknadsstatistik.

Upplysningar om 'Regionala tabeller - Högskolestatistik' lämnas av Mats Haglund, programmet för Högskolestatistik

SCB, 701 89 Örebro. Telefon 019-17 60 00.

E-mail: peter.oberg@scb.se, peter.hedberg@scb.se